

Lukasz Popławski

Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kollątaja w Krakowie

KIERUNKI WSPÓŁPRACY GMIN WIEJSKICH W OPINII MIESZKAŃCÓW OBSZARÓW CHRONIONYCH WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO¹

*DIRECTIONS COOPERATION OF RURAL COMMUNITIES IN THE OPINION
OF THE INHABITANTS OF PROTECTED AREAS OF SWIETOKRZYSKIE
PROVINCE*

Słowa kluczowe: rozwój lokalny, obszary wiejskie, obszary chronione, współpraca

Key words: local development, rural areas, protected areas, cooperation

Abstrakt. Przedstawiono opinie mieszkańców województwa świętokrzyskiego zamieszkujących obszary chronione na temat możliwości współpracy między ich gminami. Ważne dla zachowania środowiska naturalnego oraz rozwoju na obszarach chronionych jest kooperacja dla rozwoju lokalnego na tych terenach. Istnieje konieczność zachowania odpowiedniej relacji człowiek – gospodarka a środowisko przyrodnicze tak, aby pogodzić rozwój z ochroną. Ankietowani mieszkańcy w 41 gminach wyrażali chęć współpracy w zakresie zbiorowej komunikacji lokalnej oraz budowy i eksploatacji składowisk odpadów, a w 42 jednostkach respondenci bardzo chcieli podjąć współpracę w zakresie ochrony zdrowia.

Wstęp

Zgodnie z ustawą z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U.04.92.880, art. 6. 1) w Polsce istnieje wiele form ochrony przyrody, a w szczególności parki krajobrazowe i obszary chronionego krajobrazu. W Polsce obszary chronione obejmują 33,1% powierzchni kraju. W świetle obowiązujących przepisów prawnych w Polsce obszary parków krajobrazowych i chronionego krajobrazu są najbardziej predysponowane do wprowadzania idei zrównoważonego rozwoju. Ma ona szczególne znaczenie, gdyż obszary chronione spełniają różne funkcje, a w szczególności, dbają o tereny o naturalnych wartościach przyrodniczych.

Celem badań było przedstawienie opinii mieszkańców województwa świętokrzyskiego zamieszkujących obszary chronione na temat możliwości współpracy między ich gminami.

Material i metodyka badań

Badania mające na celu określenie podstaw dla kierunków rozwoju obszarów chronionych w województwie świętokrzyskim autor prowadzi od 1998 r. Obejmują one m.in. rozpoznanie czynników wpływających na wielofunkcyjny ekorozwój obszarów chronionych. W tym celu przeprowadzono badania w 44 gminach o przewadze obszarów chronionych i w gminie Iwanska. Uwzględnione jednostki stanowiły 61% gmin wiejskich w województwie świętokrzyskim i 90% jednostek wiejskich o przewadze w ich powierzchni obszarów chronionych.

Kwestionariusze ankietowe wypełnili wszyscy zainteresowani tym problemem oraz osoby mające znaczący autorytet i wpływ na podejmowane decyzje, czyli głównie takie osoby, które wyznaczają kierunki działań rozwojowych (dobór „próby” był celowy).

---

¹ Praca finansowana ze środków DS. 3121/ZEiPG.

Ankietowani wskazywali na skali od 1 do 9 na przyczyny, które utrudniają rozwój lub stwarzają szanse rozwoju dla danego kierunku (9 – maksymalne natężenie zjawiska). W celu usystematyzowania wyników podzielono odpowiedzi na 3 grupy, tj.: 1-3 – najmniej utrudniające lub stwarzające najmniejsze szanse rozwoju (lub niekorzystny wpływ), 4-6 – obojętne dla szans i barier (lub obojętny wpływ), 7-9 – najbardziej utrudniające lub stwarzające największe szanse (lub korzystny wpływ). Pełny opis metodyczny omawianych badań ankietowych zaprezentowano w pracy Popławskiego [2009].

Problem, czy mieszkańcy chcą współpracy ich gminy z innymi w zakresie rozwoju lokalnego nie był dotychczas zbyt często poruszany, co było motywem podjęcia tego zagadnienia w pracy. Rola samorządu w zarządzaniu rozwojem lokalnym i regionalnym jest niewątpliwa, a w przypadku gmin wiejskich ma szczególne znaczenie dla przedsiębiorstw sektora rolno-żywnościowego, który zwłaszcza współpracy może osiągać wiele korzyści.

Należy nadmienić, że badania w tym względzie są powszechnie znane i m.in. zaprezentowane w pracach Gołębskiej [2009, 2010], Gołębskiego [2007], Klepackiego i Kruka [2008] w różnych aspektach.

Wyniki badań

W 45 gminach ankietowani wskazywali z wymienionych obszarów i działań możliwości współpracy pomiędzy ich gminą a innymi. Obszarami, o które zapytano respondentów były: budowa i eksploatacja składowisk odpadów,

- ochrona zdrowia,
- organizacja turystyki, sportu i rekreacji,
- szkolnictwo, oświata i kultura,
- zbiorowa komunikacja lokalna,
- rolnictwo,
- planowanie i budowa innych inwestycji niż wymienione,
- melioracje,
- sieć ciepłownicza,
- usuwanie i oczyszczanie ścieków,
- budowa i eksploatacja wodociągów,
- zadania społeczne i socjalne.

Ankietowani w 39 gminach bardzo chcieli podjąć współpracę w zakresie organizacji turystyki sportu i rekreacji, a także edukacji i szkolnictwa. Odmiennego zdania dla tych 2 obszarów byli respondenci w 6 gminach. Respondenci w 41 gminach (przeciwko w 4 gminach) byli zainteresowani współpracą w zakresie zbiorowej komunikacji lokalnej oraz budowy i eksploatacji składowisk odpadów. W 42 gminach respondenci wyrażali chęć podjęcia współpracy w zakresie ochrony zdrowia (przeciwko w 3 gmin). Ankietowani mieszkańcy w 21 gminach byli przeciwni współpracy w zakresie zadań społecznych i socjalnych, co jest istotne z punktu widzenia możliwych wspólnych działań.

W 7 gminach respondenci byli przeciwni wspólnym działaniom w zakresie rolnictwa oraz planowaniu i budowie innych inwestycji niż wymienione, a w 10 jednostkach w obszarze melioracji. Równocześnie w 12 gminach ankietowani byli za współpracą w zakresie działań w obszarze ciepłownictwa, ale też przeciw wspólnemu usuwaniu i oczyszczaniu ścieków. W 15 jednostkach samorządu mieszkańcy byli przeciw współpracy w zakresie budowy i eksploatacji wodociągów. Należy nadmienić, że wiele obszarów ww. wymaga współpracy (budowa i eksploatacja składowisk odpadów, budowa i eksploatacji wodociągów oraz usuwanie i oczyszczanie ścieków), a wielu gminach mieszkańcy są takiej współpracy przeciwni (tab. 1).

Tabela 1. Kierunki współpracy gminy w opinii mieszkańców
Table 1. Directions cooperation in the opinion of inhabitants

Gmina/Commune	Budowa i eksploatacja wysypisk odpadów/ <i>Construction and operation of landfill sites</i>		Budowa i eksploatacja wodociągów/ <i>Construction and operation of water supply systems</i>		Planowanie i budowa innych inwestycji/ <i>Planning and construction of other investments than those listed</i>	
	NK	K	NK	K	NK	K
	%					
Baćkowice	9,92	59,55	10,08	49,61	8,46	55,38
Bałtów	8,91	69,31	11,76	67,65	14,00	65,00
Bliżyn	4,12	73,20	13,40	46,39	13,54	41,67
Bodzechów	6,61	63,64	15,04	53,10	6,72	53,79
Bogoria	6,87	61,83	12,80	46,40	13,08	39,23
Brody	4,61	74,62	22,48	44,96	32,54	38,89
Daleszyce	13,97	40,87	11,82	29,05	8,69	42,40
Gnojno	19,59	48,64	21,77	47,62	12,08	62,42
Górno	4,90	56,87	11,88	38,62	7,84	50,01
Imielno	4,81	66,34	20,20	38,39	12,75	51,96
Iwaniska	7,69	56,73	11,11	61,62	2,91	70,88
Kije	1,06	70,22	3,22	59,15	4,25	57,45
Kluczewsko	10,23	47,72	18,29	37,81	16,30	42,40
Krasocin	6,42	58,72	20,59	44,12	9,43	55,67
Łągów	12,12	59,60	12,24	51,03	5,90	63,47
Łopuszno	4,12	73,20	12,50	47,92	2,00	84,00
Masłów	5,21	61,75	3,45	60,34	1,74	68,70
Michałów	6,67	66,66	8,82	53,93	8,91	64,36
Mirzec	3,19	69,15	18,28	49,46	16,12	48,40
Mniów	6,06	69,70	17,02	47,87	2,04	71,43
Nowy Korczyn	3,77	40,57	9,61	25,97	11,42	28,58
Oksa	5,97	71,64	15,08	47,62	10,77	64,62
Opatowiec	6,54	74,77	7,61	73,35	4,67	68,23
Pacanów	2,00	62,00	18,47	33,70	12,22	55,56
Pawłów	4,46	66,97	38,53	28,44	28,04	29,90
Piekoszów	9,61	25,99	15,24	21,90	10,58	36,54
Pierzchnica	8,08	53,54	22,68	48,46	15,31	53,07
Radoszyce	9,57	58,51	15,05	52,69	7,37	66,32
Raków	1,94	67,67	13,72	58,83	7,00	65,00
Ruda Maleniecka	14,00	69,00	35,79	27,37	14,28	65,31
Sitkówka Nowiny	15,89	42,05	12,15	44,86	10,18	49,08
Skarżysko Kościelne	1,02	89,80	11,45	63,55	3,13	68,75
Słupia Jędrzejowska	7,34	32,11	7,41	29,63	11,92	19,27
Słupia Konecka	5,43	63,05	19,35	31,19	0,00	47,25
Smyków	9,17	72,49	22,22	41,67	7,47	64,49
Sobków	5,88	59,81	27,27	40,41	7,92	53,47
Solec Zdrój	4,80	72,00	19,49	47,46	21,19	47,46
Stopnica	9,28	70,10	23,40	43,62	25,55	48,90
Strawczyn	24,17	41,77	34,52	34,53	3,00	71,00
Szydłów	7,41	66,67	17,14	46,67	10,91	59,09
Tuczępy	4,12	76,29	14,13	44,57	17,78	32,22
Wiślica	7,45	68,09	14,13	57,61	7,29	73,96
Wodzisław	4,63	62,96	10,48	48,57	1,85	66,67
Zagnańsk	7,77	68,93	18,00	59,00	17,65	59,80
Złota	0,00	89,29	73,64	12,72	3,57	83,04

Tabela 1. Cd./Table 1. Cont.

Gmina/Commune	Organizacja turystyki, sportu i rekreacji/Organization of tourism, sport and recreation		Usuwanie i oczyszczanie ścieków/Elimination and sewerage treatment		Szkolnictwo, oświata i kultura/Education and culture	
	NK	K	NK	K	NK	K
	%					
Bačkowice	9,16	53,44	11,45	48,09	6,15	50,78
Bałtów	5,10	71,43	7,69	68,27	14,74	65,26
Bliżyn	7,14	65,31	2,04	62,25	6,12	69,39
Bodzechów	7,63	58,47	11,29	59,68	4,27	60,69
Bogoria	5,38	37,70	9,30	43,41	8,53	31,78
Brody	7,57	71,98	17,83	48,06	20,16	62,91
Daleszyce	7,36	43,17	20,21	30,86	14,73	42,12
Gnojno	8,05	61,75	20,14	41,67	8,78	64,87
Górno	4,85	50,49	3,88	46,61	2,97	47,53
Imielno	6,73	56,73	9,80	59,81	8,00	51,00
Iwaniska	6,86	62,75	12,87	46,54	7,84	61,77
Kije	2,15	63,44	2,13	59,57	3,16	55,79
Kluczewsko	6,10	52,44	13,95	37,21	8,54	45,12
Krasocin	16,83	40,60	15,74	52,78	12,38	50,48
Łagów	2,04	66,33	27,08	33,34	5,14	57,75
Lopuszno	2,17	59,78	6,25	68,75	7,53	50,54
Maslów	1,75	68,43	1,72	61,21	10,43	50,44
Michałów	11,54	62,50	7,69	58,66	11,76	56,87
Mirzec	9,57	48,94	6,38	64,90	6,38	56,39
Mniów	6,45	67,74	9,18	59,19	9,78	59,79
Nowy Korczyn	3,77	36,80	2,91	31,07	1,92	31,73
Oksa	6,98	60,46	9,63	54,07	5,51	49,61
Opatowiec	6,54	45,80	4,67	64,49	7,61	52,39
Pacanów	7,37	65,26	14,74	49,47	2,06	72,17
Pawłów	6,36	65,46	5,41	52,25	12,04	56,48
Piekoszów	8,65	36,54	10,48	18,09	6,80	41,74
Pierzchnica	9,09	63,64	19,59	40,20	8,08	54,55
Radoszyce	3,13	67,71	17,89	38,95	13,04	64,13
Raków	3,92	68,63	8,00	61,00	6,93	68,32
Ruda Maleniecka	9,09	57,58	13,46	62,50	21,05	47,37
Sitkówka Nowiny	11,11	40,74	16,66	32,42	12,04	39,81
Skarżysko Kościelne	3,26	73,92	0,00	84,00	4,17	64,58
Słupia Jędrzejowska	12,15	19,63	5,50	27,53	11,01	27,52
Słupia Konecka	3,22	44,09	7,53	52,69	4,30	39,79
Smyków	10,48	60,00	8,26	69,73	11,11	47,22
Sobków	4,85	51,46	9,00	53,00	10,10	50,51
Solec Zdrój	5,74	63,11	9,52	57,15	11,76	57,15
Stopnica	3,09	74,23	10,31	60,83	7,14	74,49
Strawczyn	3,16	67,37	30,43	35,88	4,44	56,67
Szydłów	5,45	61,82	10,18	50,93	8,41	59,82
Tuczępy	8,51	56,38	4,30	62,37	7,53	62,36
Wiślica	6,19	59,79	9,00	57,00	11,96	59,78
Wodzisław	4,81	59,61	14,15	47,17	3,70	44,45
Zagnańsk	3,85	77,88	16,83	58,42	6,73	75,00
Złota	5,36	38,39	55,96	20,19	26,60	20,19

Tabela 1. Cd./Table 1. Cont.

Gmina/Commune	Zbiorowa komunikacja lokalna/ Collective local transport		Ochrona zdrowia/Health protection		Melioracje/ Land reclamation	
	NK	K	NK	K	NK	K
	%					
Baćkowice	5,55	52,39	5,43	53,49	13,28	48,44
Bałtów	15,46	51,55	11,58	62,11	19,59	49,48
Blizyn	7,29	64,59	6,12	63,27	8,16	46,95
Bodzechów	6,48	55,56	6,14	56,14	10,28	46,73
Bogoria	8,46	43,08	5,51	46,46	7,09	39,37
Brody	7,69	70,77	15,87	58,73	21,43	38,09
Daleszyce	11,95	47,84	12,90	45,17	16,12	31,20
Gnojno	8,11	54,05	7,48	62,59	12,93	53,06
Górno	1,94	45,63	8,74	44,66	9,80	47,06
Imielno	7,00	58,00	9,00	58,00	24,51	37,25
Iwaniska	15,00	51,00	12,74	52,95	13,26	54,09
Kije	5,32	48,94	2,10	48,43	5,32	56,38
Kluczewsko	11,39	39,24	14,44	48,89	17,95	35,90
Krasocin	13,86	47,53	15,24	44,76	19,05	40,00
Łagów	7,37	54,74	6,12	56,13	15,79	40,00
Łopuszno	9,09	58,59	11,22	58,16	10,23	55,68
Maslów	4,38	58,78	7,02	45,61	17,54	41,23
Michałów	11,65	56,31	5,77	62,50	10,89	55,45
Mirzec	3,16	61,05	5,31	57,46	12,90	40,86
Mniów	11,58	55,79	7,87	56,17	14,77	45,46
Nowy Korczyn	3,85	30,77	2,86	43,81	4,76	40,95
Oksa	8,66	44,10	7,87	54,33	9,37	50,79
Opatowiec	12,62	42,72	8,73	63,12	17,14	53,34
Pacanów	6,52	55,44	4,25	75,54	11,96	58,69
Pawłów	9,34	48,60	13,64	65,45	25,00	35,19
Piekoszów	9,61	41,35	7,62	42,86	6,67	38,09
Pierzchnica	14,43	51,55	5,10	59,19	13,13	45,46
Radoszyce	15,38	52,75	8,60	63,44	11,58	55,79
Raków	6,12	53,06	7,77	58,25	13,86	51,49
Ruda Maleniecka	13,54	48,96	15,96	51,06	21,98	41,76
Sitkówka Nowiny	13,21	44,34	18,52	38,89	20,95	26,67
Skarżysko Kościelne	2,10	71,59	4,30	59,14	19,78	45,06
Słupia Jędrzejowska	13,64	25,45	11,82	26,36	16,36	15,46
Słupia Konecka	6,67	41,11	3,23	58,06	5,49	41,76
Smyków	12,15	52,34	10,58	59,61	16,19	43,81
Sobków	5,21	41,67	3,03	64,65	9,09	35,36
Solec Zdrój	12,50	54,17	5,69	68,29	3,39	61,87
Stopnica	5,15	67,02	4,25	70,22	7,61	57,61
Strawczyn	9,09	50,00	7,53	59,14	5,49	51,65
Szydłów	7,41	54,63	6,48	62,97	12,73	45,45
Tuczępy	7,45	55,32	4,26	56,38	10,64	57,45
Wiślica	13,40	49,48	16,48	58,24	17,02	61,70
Wodzisław	10,48	45,71	6,54	55,14	15,24	30,47
Zagnańsk	7,69	75,96	9,71	69,90	18,45	50,16
Złota	69,72	17,44	11,01	22,02	52,78	25,92

Tabela 1. Cd./Table 1. Cont.

Gmina/Commune	Rolnictwo/ Agriculture		Zadania społeczne i socjalne/ Societal and social systems of tasks		Ciepłownictwo/ Heating network	
	NK	K	NK	K	NK	K
	%					
Bańkowiec	6,92	53,08	14,17	36,22	17,32	35,44
Bałtów	15,46	55,68	15,73	51,69	29,47	40,00
Bliżyn	8,16	45,92	15,22	47,82	25,81	37,63
Bodzechów	6,31	61,26	9,17	50,46	15,89	42,05
Bogoria	6,15	47,70	6,25	41,41	9,37	37,51
Brody	16,41	53,12	19,33	52,10	28,10	44,63
Daleszyce	13,97	31,20	9,78	28,27	18,08	38,31
Gnojno	6,89	64,14	11,85	47,41	20,28	41,96
Górno	12,74	45,10	4,04	39,40	11,46	37,50
Imielno	6,93	60,40	10,75	38,71	26,80	31,96
Iwaniska	6,86	54,91	16,16	48,49	20,20	38,39
Kije	4,30	52,69	7,78	50,00	14,89	50,00
Kluczewsko	13,79	50,58	14,29	42,85	28,23	30,59
Krasocin	20,00	39,05	17,52	36,09	25,77	37,12
Łagów	11,45	42,72	10,87	39,13	27,47	32,97
Łopuszno	6,74	52,81	14,58	53,13	20,00	38,89
Masłów	10,71	38,40	9,61	49,04	18,18	34,55
Michałów	3,85	63,46	7,77	56,31	18,27	46,15
Mirzec	3,26	59,78	8,99	46,07	26,09	33,69
Mniów	6,67	60,00	16,87	46,99	16,09	44,83
Nowy Korczyn	3,85	41,34	2,91	29,13	4,81	30,77
Oksa	4,00	57,60	15,83	34,17	23,39	34,67
Opatowiec	12,38	64,75	5,68	50,00	34,31	22,55
Pacanów	5,26	60,00	19,00	31,00	27,77	28,90
Pawłów	11,11	51,85	10,59	40,00	24,76	35,24
Piekoszów	6,67	36,19	6,73	47,12	11,54	29,81
Pierzchnica	6,06	57,58	6,67	34,29	16,16	50,51
Radoszyce	11,58	56,84	11,46	51,04	18,89	48,89
Raków	8,91	60,40	13,48	56,18	20,20	38,39
Ruda Maleniecka	19,15	44,68	15,31	47,96	31,52	31,52
Sitkówka Nowiny	14,02	33,64	21,69	33,73	14,02	37,38
Skarżysko Kościelne	13,33	51,11	18,69	46,73	16,85	32,59
Słupia Jędrzejowska	10,09	25,69	6,38	46,81	17,43	14,68
Słupia Konecka	5,49	49,46	12,15	17,76	16,30	14,14
Smyków	15,24	53,33	10,11	38,20	17,65	42,15
Sobków	1,01	44,45	24,00	28,00	12,37	34,02
Solec Zdrój	8,26	64,47	12,63	38,95	28,57	37,82
Stopnica	4,35	68,48	8,85	43,36	14,77	51,14
Strawczyn	6,39	60,63	9,09	63,64	25,29	31,03
Szydłów	11,93	57,80	14,12	38,82	25,71	34,29
Tuczępy	5,49	63,74	14,28	46,95	15,56	45,55
Wiślica	11,70	60,64	20,45	39,77	31,87	37,36
Wodzisław	8,74	47,57	18,27	40,38	22,12	29,80
Zagnańsk	17,65	50,98	9,71	66,02	27,45	49,02
Złota	7,48	51,40	23,53	15,69	73,83	12,15

NK – niekorzystny (nie/no)/unfavorable, K – korzystny/favorable (tak/yes)

Źródło: opracowanie własne

Source: own study

Wnioski

Na podstawie przeprowadzonych badań w 45 gminach o przewadze obszarów chronionych w województwie świętokrzyskim należy stwierdzić, że:

- respondenci różnie oceniają możliwe obszary współpracy,
- we wszystkich rozpatrywanych obszarach współpracy nie wystąpiła sytuacja, aby mieszkańcy wszystkich gmin chcieli podjęcia takiej współpracy przez władze,
- ankietowani wyrażali chęć podjęcia współpracy w zakresie zbiorowej komunikacji lokalnej oraz budowy i eksploatacji składowisk odpadów (oprócz 4 gmin),
- respondenci chcieli podjąć współpracę w zakresie ochrony zdrowia (oprócz 3 gmin),
- ankietowani mieszkańcy wyrażali chęć podjęcia współpracy w zakresie organizacji turystyki i szkolnictwa (przeciw po 6 gmin),
- w 12 gminach ankietowani byli za współpracą w zakresie sieci ciepłowniczej, ale też przeciw wspólnemu usuwaniu i oczyszczaniu ścieków,
- w 7 gminach respondenci byli przeciwni wspólnym działaniom w zakresie rolnictwa oraz planowaniu i budowie innych inwestycji niż wymienione, a w 10 jednostkach w obszarze melioracji,
- w 15 jednostkach samorządu mieszkańcy byli przeciw współpracy w zakresie budowy i eksploatacji wodociągów,
- ankietowani mieszkańcy w 21 gminach byli przeciwni współpracy w zakresie zadań społecznych i socjalnych.

Literatura

- Gołębiewska B. 2009: *Wybrane zagadnienia z ekonomiki przedsiębiorstw turystycznych*, Wyd. SGGW, Warszawa.
- Gołębiewska B. 2010: *Organizacyjno-ekonomiczne skutki zróżnicowania powiązań gospodarstw rolniczych z otoczeniem*, Wyd. SGGW, 1/2010, Agriculture, Warszawa.
- Gołębiewski J. 2007: *Rola samorządu w rozwoju przedsiębiorstw sektora rolno-żywnościowego*, [W:] *Rola samorządu w zarządzaniu rozwojem lokalnym i regionalnym*, Wyd. PWSZ w Białej Podlaskiej, Biała Podlaska.
- Klepacki B., Kruk M. 2008: *Wybrane problemy funkcjonowania małych i średnich przedsiębiorstw zajmujących się handlem żywnością w warunkach integracji europejskiej*, Zesz. Nauk. SGGW w Warszawie, Problemy Rolnictwa Światowego, t. 5(20).
- Popławski Ł. 2009: *Uwarunkowania ekorozwoju gmin wiejskich na obszarach chronionych województwa świętokrzyskiego*. PWN, Warszawa.
- Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r., Dz.U.04.92.880 z dnia 30 kwietnia 2004 r.

Summary

The area covered by protected areas in Poland amounts to 33.1%; the region with the highest percentage of areas covered by them is in the Świętokrzyskie province – 62%. There are 72 municipalities in the Świętokrzyskie province among which in 49 protected areas cover more than the half of the Świętokrzyskie area. These areas are usually landscape parks and protected landscape areas. This paper presents the most significant proposition cooperation in the protected areas (between municipalities) in the opinion of the inhabitants of protected areas of Świętokrzyskie province. Following the topic, the impact of cooperation in protected areas has been analyzed. The last chapter presents the issues cooperation on the local development in opinions of inhabitants of the selected municipality in the Świętokrzyskie province. The work ends with a brief conclusion.

Adres do korespondencji
dr hab. Łukasz Popławski, prof. UR
Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie
Zakład Ekonomii i Polityki Gospodarczej
Al. Mickiewicza 21, 31-120 Kraków
e-mail: rmpoplav@gmail.com